

Õiguskantsler

Mikk Lõhmus
Lääne-Nigula Vallavalitsus
vv@laanenigula.ee

Teie 08.10.2015 nr

Meie 20.01.2016 nr 7-8/151051/1600323

Isikute pöördumiste menetlemine

Lugupeetud vallavanem

Õiguskantsler uuris omal algatusel Lääne-Nigula Vallavalitsuse tegevust isikute pöördumiste menetlemisel 2014. aastal ja 2015. aasta esimesel poolaastal.

Vallavalitsuse tegevuse õiguspärasuse hindamiseks paluti vallavalitsuselt teavet ja selgitusi isikute pöördumiste menetlemise kohta ning paluti edastada valikuliselt isikute pöördumisi ja vallavalitsuse vastuskirju, mis puudutasid kohaliku omavalitsuse pädevust ja ülesandeid.¹

Tutvunud Lääne-Nigula Vallavalitsuselt laekunud teabe ja selgitusega ning analüüsinud õiguslikku regulatsiooni, leian, et **üldjuhul on vallavalitsus isikute pöördumiste menetlemisel järginud põhiõiguste ja -vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.**

Samas selgus, et vallavalitsus on teavitanud isikut sotsiaaltoetuse ja -teenuse taotluse rahuldamata jätmisest kirjaga.² Kirjas selgitati taotluse menetlemist ja selle rahuldamata jätmise põhjuseid, kuid vastuskirjale ei lisatud vallavalitsuse haldusakti, millega keelduti toetust või teenust määramast. Samuti olid sotsiaalhoolekandelasest haldusaktides ebakorrektsed vaidlustamisviited. Vallavalitsuse korraldused ei sisaldanud vaidlustamisviidet maavanemale vaide esitamise võimalusest.³ Seetõttu soovitan vallavalitsusel edaspidiselt:

- järgida sotsiaaltoetuste ning ka sotsiaalteenuste avalduste puhul haldusakti andmisel vormi- ja menetlusnõudeid (sh teha haldusakt isikule ka korrektselt teatavaks);
- haldusakti andmisel märkida korrektne vaidlustamisviide (sh viidata seaduses sätestatud kohasele vaideorganile).

Sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi andmise või määramise süsteemi reguleerib alates 1. jaanuarist 2016 uus [sotsiaalhoolekande seadus](#) (uus SHS) ning [sotsiaalseadustiku](#)

¹ Õiguskantsleri Kantselei 09.09.2015 [teabe nõudmisele](#) nr 7-8/151051/1503867 vastas vallavalitsus 08.10.2015 kirjaga nr 14-4/15-672-2

² P.L. 14.01.2015 ja S.P. 31.03.2015 sotsiaaltoetuse avaldustele vastas vallavalitsus vastavalt 12.02.2015 kirjaga nr 8-8/15-125-1 ja 16.04.2015 kirjaga nr 8-2/15-62-2. M.M. 07.04.2015 sotsiaalteenuse avaldusele vastas vallavalitsus 03.07.2014 kirjaga nr 8-7/14-7-2.

³ Vallavalitsuse korraldustes 03.02.2015 nr 51 ja 14.04.2015 nr 172 oli järgmine vaidlustamisviide: „Käesolevat korraldust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal vaiet esitada õigustatud isik korraldusest teada sai või oleks pidanud saama, esitades vaide Lääne-Nigula Vallavalitsusele haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Korralduse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.“

[üldosa seadus](#) (SÜS).⁴ Soovitusel käsitletavate avalduste ning vallavalitsuse vastavate korralduste ja vastuskirjadele õigusliku hinnangu andmisel on aga määravaks kuni 31.12.2015 kehtinud [sotsiaalhoolekande seadus](#) (vana SHS).⁵

Kohaliku omavalitsuse otsustus sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi andmise või sellest keeldumise kohta kujutab endast haldusakti HMS § 51 lõike 1 tähenduses.⁶ Haldusakt on õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele (HMS § 54).

Sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi andmisest keeldumise otsus tuleb isikule teatavaks teha kirjalikus vormis (vana SHS § 34 lg 2). Otsus peab olema põhjendatud ning tuginema seadustele ja muudele õigusaktidele (vana SHS § 33 lg 2).⁷ Lisaks peab haldusakt sisaldama viidet haldusakti vaidlustamise võimaluste, koha, tähtaja ja korra kohta (HMS § 57 lg 1). Vaidlustamisviite haldusaktis märkimine on üks haldusmenetluse üldpõhimõtetest, aga ka põhiseaduse §-st 15 tulenev nõue.⁸ Sotsiaalteenuste ja -toetuste valdkonnas tehtavate otsustuste vaidlustamisviide peab sisaldama maavanemale vaide esitamise võimalust (vana SHS § 33 lg 3).⁹

Haldusakti andmise menetlus lõpeb haldusakti teatavakstegemisega (HMS § 43 lg 1 p 1). Haldusakt tehakse teatavaks kättetoimetamise teel või vabas vormis (HMS § 62). Haldusmenetluse seadus näeb haldusakti adressaadile kättetoimetamise kohustusliku haldusakti teatavakstegemise viisina ette nende aktide puhul, mis on adressaadi jaoks negatiivse toimega (HMS § 62 lõiked 2 ja 5). Kättetoimetamise all peetakse silmas haldusakti originaali või ametlikult kinnitatud koopia isiklikku üleandmist või tähtkirjaga saatmist (vt HMS §-d 25-32). Nii tuli haldusakt, millega jäeti sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise taotlus täielikult või osaliselt rahuldamata, vana SHS järgi teha isikule teatavaks kättetoimetamise teel.

SÜS § 27 sätestab hüvitise andmise ja andmisest keeldumise haldusakti teatavakstegemise korra, mis erineb HMS-s sätestatud haldusaktide teatavakstegemise üldisest korrast. Seega tuleb käesoleval ajal sotsiaalvaldkonnas tehtavate haldusaktide teatavakstegemisel juhinduda eriseadusega sätestatud korrast.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Aare Reenumägi 693 8403, Aare.Reenumagi@oiguskantsler.ee

⁴ Uus SHS § 2: „Käesolevas seaduses ettenähtud sotsiaalkaitsele kohaldatakse sotsiaalseadustiku üldosa seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.“ SÜS § 3 lg 6: „Sotsiaalseadustikus ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, arvestades sotsiaalseadustikus sätestatud erisusi.“

⁵ Vana SHS § 1 lg 2 järgi kohaldatakse sotsiaalhoolekande seaduses ette nähtud haldusmenetlusele [haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) sätteid, arvestades sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud erisusi.

⁶ Vt ka HMS § 43 lg 2 esimene lause: „Kui taotletud haldusakt otsustatakse jätta andmata, antakse selle kohta haldusakt.“

⁷ SÜS § 26 lg 2 punktide 1 ja 2 järgi märgitakse hüvitise andmisest keeldumise haldusaktis vähemalt isiku taotluse kokkuvõte, kui hüvitise saamiseks on esitatud taotlus ja hüvitise andmisest keeldumise põhjendus.

Kui haldusakti adressaat ei tea, millised olid haldusakti andmise põhjused selle andmise hetkel, siis ei ole tal võimalik efektiivselt ja argumenteeritult vaidlustada haldusakti andmise asjaolusid. – RKHKo 05.11.2008, nr [3-3-1-49-08](#), p 11.

⁸ RKHKm 09.05.2007, nr [3-3-1-23-07](#), p 13.

⁹ Vt ka uus SHS § 146.